

Redőnyrengetegben

Végig a Bajcsy-Zsilinszky úton
Parlament kávéház, ágyúöntő

Kétszáz és egynéhány évvel ezelőtt a mai Bajcsy-Zsilinszky út környékén szántóföld és néhány kis szalmatetős házacska állt. A mostani pesti Belváros idővel népesült be házakkal. Eleinte a Bécsi utca környékén, majd a Bajcsy-Zsilinszky (a második világháború végéig sokáig Vilmos császár, még előbb Váci) út sokkal később lett a Kiskörút fontos útvonalszakasza. Jóval megelőzte a Nagykörút, amely a Délkeleti pályaudvarnak köszönhető gyors kiépítését. Az ok: kötelezték az Osztrák Államvasút Társaságot, a Magyar Államvasutak elődjét, hogy a Délkeleti pályaudvar felé három útösszeköttetést teremtsen.

Több mint fél évszázad után neveztek el a Szent István út (előbb Lipót körút) folytatását, a mai Tanács körútig terjedő részét, az első világháború kirobantásában részes német császárról.

Nárcisz, MAGEV, Hermes

Az útvonal üzleti forgalma egyre élénkebb lett, szép boltok sorakoztak az V. kerületet a VI.-tól elválasztó mai Bajcsy-Zsilinszky úton, a gyalogosok is egyre jobban benépesítették a járdákat. Egy idő óta, főként az utóbbi években, ez a kép nagyon megváltozott. Különösen a Marx tértől a József Attila utcáig terjedő V. kerületi részen szűnt meg nagyon sok üzlet, és a kirakatok helyén sűrűn látni lehúzott redőnyöket.

A 16-os számú házban a Bazilika hátsó frontja után, csak egy OFOTÉRT üzlet van; a 18-as számú házban RAVILL hűtőgépszakboltot látunk. A 20-asban nincs bolt, a 22-es ház „üzletei”: egy kályhaszerviz és egy OMKER raktár. A 24-esben végre van egy forgalmas húsbolt, de egy OMKER helyiség után egészen a 34-es számú házig a metrőépítkezés miatt érthetően nincsenek se házak, se üzletek. Ott egy könyvesbolt ad életet az itteni útrészletnek. Igaz, az előtte való házban van egy orvosi műszerbolt. Itt régebben a Parlament kávéház volt, írók találkozóhelye. Ide járt majdnem minden nap Illyés Gyula és Gellért Oszkár is. A Nyugat című híres folyóirat utódját részben itt szerkesztették. Passuth László is törzsvendég volt a kávéházban és még sok más író, újságíró. Itt volt pincér a legjobb magyar sakkfeladvány-készítő, Szöghy József, aki maga is írt egy sikeres regényt és ritka, értékes könyveket gyűjtött.

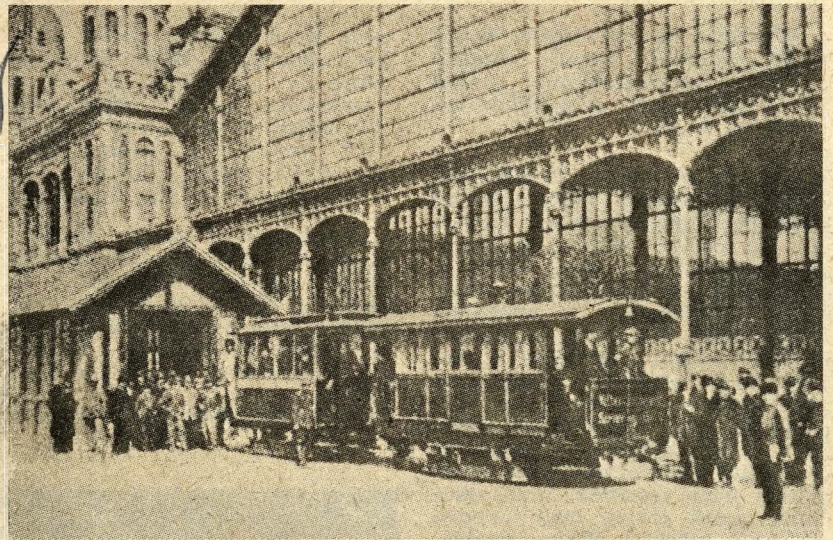
Elérkeztünk a 36-os számig: Sportpropagandabolt. A 40-esben egy édességbolt van. A 42-es, 44-es, 46-os számú házat kiürítették, mert tatarozásuk költséges lenne, sőt teljesen célszerűtlen, mert az ősi házak átépítése csak rövid időre hosszabbítaná meg életüket. Az egyik ház homlokzata például háromféle falrészletből áll. Ezeket a házakat még nem

bontották le, bárki láthatja, hogy kár lenne munkát és időt pazarolni rájuk, hiszen átalakítás után is korszerűtlenek maradnának bennük a lakások. Ebben a három házban volt a Nárcisz eszpresszó, egy illatszerbolt, a MAGEV helyisége, egy villanymotorüzlet és a Hermes önkiszolgáló étterem. A házak közül az egyik, a 42-es, eredetileg egyemeletes volt, ráépítettek két emeletet, azután később még kettőt. Így lett az egyemeletesből öteemeletes rozoga „palota”.

Bajcsy-Zsilinszky út 48. Lehúzott redőnyök. Itt egykor a Kőbányai Gyógyszerárugyár helyisége volt; évek óta üresen áll. Az 50-esben végre két bolt: egy RÖLTEX és egy antikvárium. Az 52-es szám: megint raktár, a Csavarárugyáré. Az 54-es ház: Neonbemutatóterem. A járókelők azonban estenként még a neonbolton sem láthatnak neonfényt. Az 56-os házban több kis üzlet; ez szinte oázisnak számít a környéken. (Órás és kalapos kisiparos, a Tempó Ktsz és egy üveges kisipari termelőszövetkezet található itt.)

Az 58-as számú ház korszerű Aranypók üzlete kellemes színfolt a sok, sivár külsejű épület között. Ugyanebben a kiskörúti házban van az IBUSZ fizetővendég-szolgálat. Bajcsy-Zsilinszky út 60. Itt négy bolt is látható, tehát „nagykörúti” színvonálú a ház: a Csavarárugyár boltja, ÁPISZ üzlet, dohánybolt, KERAVILL üzlet. Itt, a Marx tér közelében, megváltozott az utca üzletfrontja, mert a 62-es szám alatt is két boltot látni: a Szerszám- és Kisgépj Vállalat irodája mellett kenyérboltot és műanyagáru-üzletet. A 64-es házban: kulcs- és zárszaküzlet és bisztró. A 66-osban húsbolt, cipőárusító mintaterem; árusítás ugyan nincs, de a kirakat szép. A 70-es számú házban azelőtt egy népszerű pesti kávéház volt, a Seeman. Itt most is vendéglátóipari helyiség van, a nagy forgalmú Márka bisztró. A 74-esben eszpresszó található és egy ZÖLDÉRT bolt. Számozás szerint utolsó Bajcsy-Zsilinszky úti házban KÖZÉRT csemegeüzlet és egy kis dohánybolt fogadja a vevőket.

Lássuk csak, mi a helyzet az útvonal VI. kerületi oldalán? Itt kevesebb a megszűnt üzlet. A Rudas László utcáig régóta főként gépgyári bemutatótermek vannak, a sarkon a FÉNYSZÓV. A Nagymező utca sarkától jó darabon különféle régi boltokat látni, csak a távolabb levő, nagy orvosi rendelő helyen lehetnének üzletek, ha a rendelő megfelelőbb helyet kapna. Arrébb elég sok az üzlet, egy

AZ ELSŐ VILLAMOS A NYUGATI PÁLYAUDVAR ELŐTT

Az egyemeletesből öteemeletes rozoga „palota”

cukrászda és egy korszerű étterem is áll a páratlan számú VI. kerületi oldalon, s a sportbolt is szép. A Népköztársaság útja és Tanács körút közötti részen vendéglő és számos üzlet van, tehát ellentétben az V. kerületi résszel, itt jelentős az üzleti forgalom.

Metróra várva

És most térjünk át a két kerületet elválasztó út közlekedésére. Épül a metrő új vonala, amelyen 1980-ban kezdik meg az utasok szállítását. Jelenleg két villamosvonal van az úton.

Mihelyt metrő fog a Bajcsy-Zsilinszky úton is közlekedni, érvényesülni fog a Közlekedési Főigazgatóság az az elve, mely szerint a párhuzamos közlekedéseket megszüntetik. Előreláthatóan a 6-os autóbusz csak a Marx térig megy, ott át lehet szállni a metróra, mint ahogy a 86-os busz Óbudai utasai is átszállhatnak majd a Batthyány téren. A Kiskörút forgalmában változás lesz előreláthatóan a 47-es és 49-es villamosok forgalmában is, de részletes terveket még nem dolgoztak ki.

Ahol a 6-os busz jár, mindig zsúfolva, legtöbbször már a Miklós téri végállomáson megtelenek a kosik. Erthetetlen, hogy amikor Óbudán egy egész új városrész épült fel, miért nem elég gyakran jár ez az egyetlen Pestre tartó autóbusz. A 11-es és a 17-es villamos csak a Margit-hídig megy és a 60-as busz se közlekedik — mint régebben — a Dohány utcáig. Útvonala Óbudáról csak a Batthyány térig terjed.

Egyébként a Bajcsy-Zsilinszky út forgalma jelentős, a mellékutcákról sűrűn fordulnak be a főútvonalra az autók, és a Tanács körúttól az Alkotmány utcáig is erős az autóforgalom.

A Kiskörút tehát a metróra vár. Ha szerelvényei megindulnak, felszabadul az a terület, amelyen most az építkezés irodái és raktárai vannak. Itt egy üvegalu metrő-megállóhely lesz, és körülötte előreláthatólag parkosítják a metrő jelenlegi építését szolgáló alkalmi épületének helyét.

A Bajcsy-Zsilinszky út az ellenállás hősről kapta nevét, de a történelem során más jelentősége is volt a Nyugati pályaudvartól a Tanács körútig terjedő útvonalnak. Amikor Kossuth Lajos 1848. szeptember 11-én visszaérkezett alföldi toborzó körútjáról, az Indóháznál (azaz a Nyugati pályaudvarnál) nagy, lelkes tömeg várta. Kossuthot vállukon vitték a mai Münnich Ferenc utcai lakására, végig a mai Bajcsy-Zsilinszky úton, amelyet akkor még Váci útnak hívtak.

1848-ban a Bajcsy-Zsilinszky úton (a Váci úton) volt a szabadságharc pesti ágyúöntő műhelye. Belvárosi iparosok lelkesen készítették itt a hadifelszereléseket.

Az út mai képe: építkezés a Marx tértől a Pálffy György utcáig. Lezárt úttest, a járművek csak a Markó utcáig járhatnak, de a Rudas László utcától a bal és jobb oldalon egyaránt jelentős a gépkocsiforgalom. Az V. kerületi részen lehúzott redőnyök sorakoznak. És még valami áll itt. A Bazilika mellett, szemben a Népköztársaság útja 2-es számú, a Bajcsy-Zsilinszky út sarkán levő házzal, van egy üttört-kopott, százéves zöld házikő. Budapesten az efféle illemhelyek legtöbbjét már lebontották, de itt érthetetlenül még mindig áll.

„Pokoli torony” helyett

Meg kell még említeni a 36-os szám alatti Toldi filmszínházat, amelynek külön története van. A felszabadulás előtt City mozi volt a neve, 1950-ben Üttört filmszínház lett, 1952-ben pedig kísérletképpen plasztikus mozivá alakították át, de csak gyéren látogatta a közönség. Ezért újból rendes mozgóképszínház lett, ahol gyakran mutatnak be értékes, művészi filmeket is, bár ezeket nem kedvelik a „Pokoli torony” és egyéb, hasonló izgalmas filmek népszerűségét kihasználó jegyüzérek. Mindenesetre a Toldi filmszínház színvonalassá teszi a Bajcsy-Zsilinszky út egy részét, megbontja a lezárt redőnyű boltok szürkeségét.

PALÁSTI LÁSZLÓ

MAGYARORSZÁG

politikai és társadalmi hetilap

Szerkesztőség: Budapest VIII., Gyulai P. u. 14. 1085
Telefon: 137-660. Telex: 22 6351 redmo.
Postacím: Budapest, Pf. 634. 1396

Szerkesztő:
DR. PÁLFY JÓZSEF főszerkesztő,
GÁRDOS MIKLÓS h. főszerkesztő.
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat,
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. 1959
Telefon: 343-190, 336-130.
Felelős kiadó: CSOLLÁNY FERENC igazgató.
79.2310/2-20. Zrínyi Nyomda, Budapest
F. v.: BOLGÁR IMRE vezérigazgató
Index: 25 606 HU ISSN 0464-4956

1979.
MÁJUS
20.